

Konsultacje społeczne dotyczące Programu „Edukacja” w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021

Proces konsultacji z zainteresowanymi stronami w Polsce składał się z dwóch etapów:

A. Kwestionariusza on-line (OQ)

B. Spotkania konsultacyjnego z zainteresowanymi stronami (SCM)

Te dwa etapy były od siebie niezależne. Chociaż badanie kwestionariuszem zostało zakończone przed SCM, a analiza jego wyników mogła zostać udostępniona uczestnikom SCM, Operator Programu (PO) w porozumieniu z Partnerami Programu z Państw Darczyńców oraz Biurem Mechanizmów Finansowych (BMF) zdecydował, że wyniki ankiet nie zostaną ujawnione uczestnikom SCM, aby nie wpłynąć na dyskusję zainteresowanych stron i formułowanie wniosków. Przygotowując *Concept Note* (CN) - kluczowy dokument, w którym określone zostaną cele programu, produkty i rezultaty, PO weźmie w równym stopniu pod uwagę wnioski z wynikające z ankiet, ze spotkania *stakeholder consultation* (SCM) oraz opinie wyrażone przez DPP i BMF podczas całego procesu przygotowania CN. Cel dla 3 Obszaru Programowego (wzmocniony kapitał ludzki i baza wiedzy) traktowano jako główny drogowskaz w procesie konsultacji. Chęć budowania programu jako uzupełnienie, a nie czyste powielanie tego, co już jest oferowane w ramach innych programów edukacyjnych, zarówno międzynarodowych, jak i krajowych, dostępnych dla polskich placówek edukacyjnych, stanowi kolejne ważne założenie dla przygotowania *Concept Note*.

A. Badanie ankietowe

Podsumowanie wyników ankiet

W internetowym badaniu ankietowym w sprawie konsultacji zakresu Programu „Edukacja” w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 wzięło udział **694 respondentów**. Do badania zostali zaproszeni beneficjenci, którzy realizowali bądź są w trakcie realizacji projektów dofinansowanych w ramach programów zarządzanych przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE), która pełniła rolę Operatora Programu w poprzedniej fazie finansowania projektów ze środków EOG. Informacja o możliwości wypełnienia ankiety, a tym samym zabrania głosu w sprawie kształtu programu „Edukacja” została także wysłana do odbiorców newslettera FRSE oraz zamieszczona na stronach internetowych FRSE, Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN), Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW).

Ankiety składane były za pośrednictwem serwisu <https://ec.europa.eu/eusurvey>.

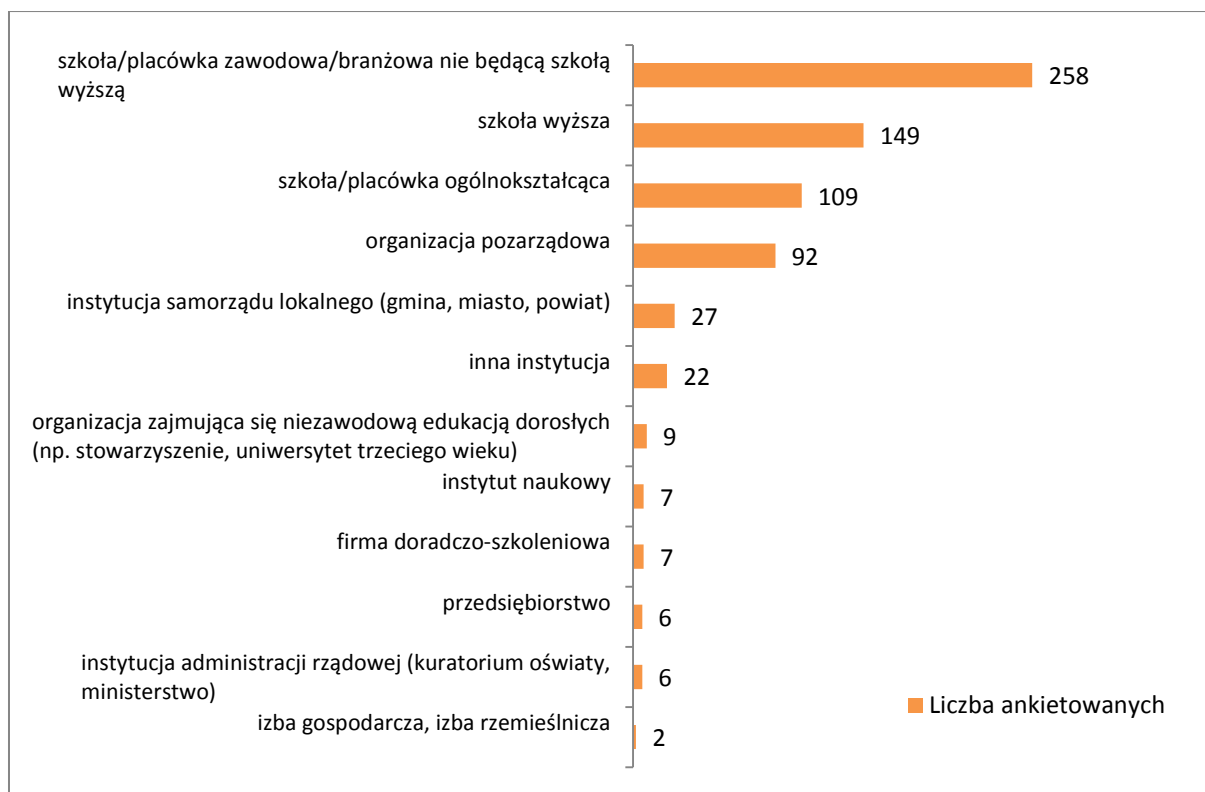
Kwestionariusz, który wypełniali uczestnicy konsultacji zawierał następujące pytania:

1. *Jakie obszary wsparcia powinien w szczególności obejmować program „Edukacja”? Prosimy o wybór maksymalnie 3 propozycji z poniższej listy obszarów wsparcia opisanych w „Blue Book”.*
2. *Które z proponowanych działań Państwa zdaniem powinny być przedmiotem wsparcia programu „Edukacja”? Prosimy o zaznaczenie maksymalnie 5 propozycji z poniższej listy działań wymienionych w „Blue Book”.*

3. *Jakie kompetencje należałoby przede wszystkim rozwijać poprzez realizację projektów w programie „Edukacja”? Prosimy o wskazanie maksymalnie 2.*
4. *Jakie formy mobilności zagranicznej, które są zwykle oferowane w ramach projektów edukacyjnych, są Państwa zdaniem najbardziej efektywne? Prosimy o wskazanie maksymalnie 2.*
5. *Jaki czas trwania projektu byłby dla reprezentowanej przez Państwa instytucji/organizacji najbardziej odpowiedni?*
6. *Jeśli mają Państwo dodatkowe sugestie/propozycje dotyczące przyszłego kształtu programu „Edukacja” w ramach Mechanizmu Finansowego EEA 2014-2021, prosimy o ich przedstawienie?*
7. *Jaką instytucję/organizację Państwo obecnie reprezentują?*

GRUPA ANKIETOWANYCH (pytanie 7)

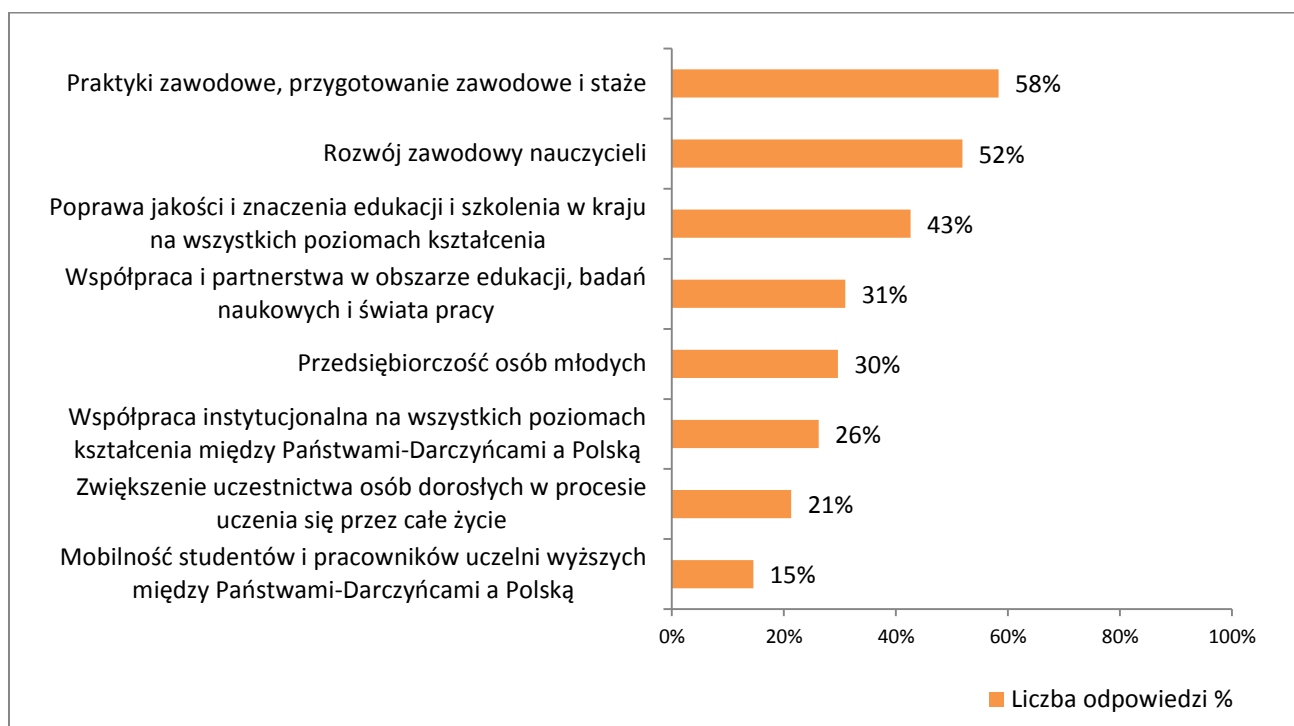
Ponad 37% wszystkich ankietowanych stanowili przedstawiciele szkół i placówek zawodowych i branżowych, 21% szkół wyższych, a 16% szkół ogólnokształcących. Liczną grupę stanowili również reprezentanci instytucji pozarządowych (92 osoby) i instytucji samorządu terytorialnego (27 osób). W badaniu wzięło udział tylko 2 przedstawiciele izb gospodarczych i rzemieślniczych oraz 6 przedsiębiorców i reprezentantów administracji rządowej (kuratoria, ministerstwa).

Wykres 1 Typy instytucji biorących udział w konsultacjach

PYTANIE 1

Ankietowani na pytanie nr 1 *Jakie obszary wsparcia powinien w szczególności obejmować program „Edukacja”* najczęściej wskazywali obszar praktyk zawodowych, przygotowanie zawodowe i staże (405 odpowiedzi), rozwój zawodowy nauczycieli (360), a także poprawę jakości i znaczenia edukacji na wszystkich poziomach kształcenia (296 odpowiedzi). Najmniej osób wskazało konieczność dodatkowego wsparcia w ramach nowego programu mobilności studentów i pracowników uczelni wyższych między Państwami-Darczyńcami a Polską (101 odpowiedzi).

Wykres 2 Deklarowane obszary wsparcia, które powinien obejmować program EDUKACJA

PYTANIE 2

W odpowiedzi na pytanie nr 2 *Które z proponowanych działań Państwa zdaniem powinny być przedmiotem wsparcia programu „Edukacja”?* Prosimy o zaznaczenie maksymalnie 5 propozycji z poniższej listy działań wymienionych w „Blue Book” ankietowani wskazywali:

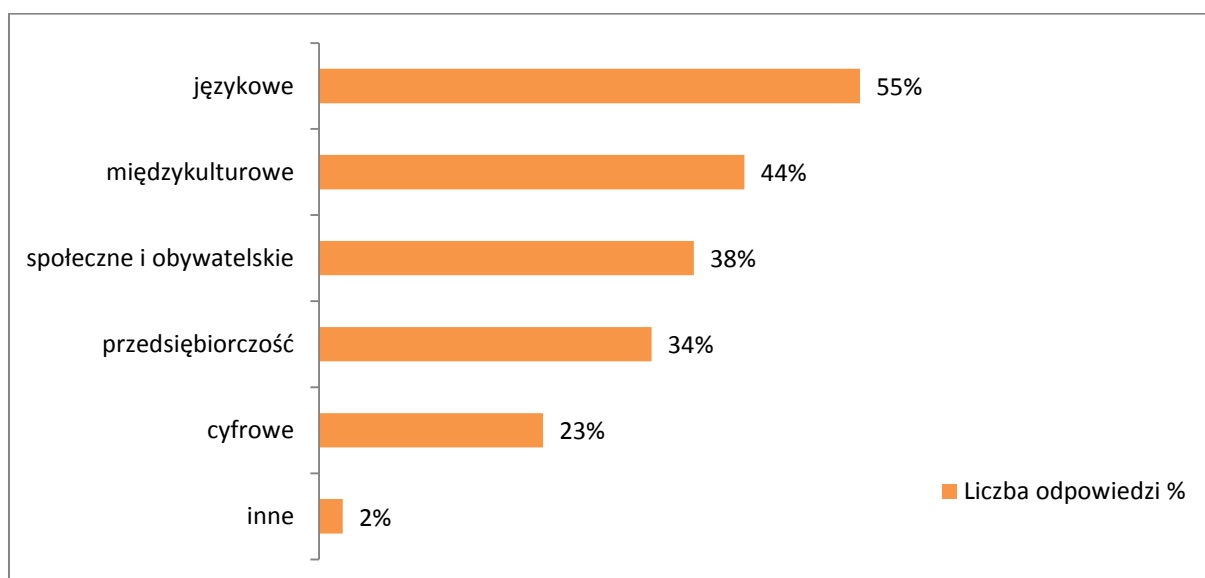
- wspólne projekty realizowane z partnerami krajowymi, regionalnymi, jak również Państwami-Darczyńcami (**318**),
- rozwijanie umiejętności potrzebnych na rynku pracy (**269**),
- wprowadzanie innowacji edukacyjnych – wykorzystanie nowych technologii w kształceniu, przygotowanie i wdrażanie nowych narzędzi i metod dydaktycznych (**246**),
- wymiana wiedzy i dobrych praktyk pomiędzy interesariuszami a sieciami profesjonalistów (**187**).

Najbardziej proponowano działania dotyczące tematyki edukacji włączającej (16 odpowiedzi), mobilności studentów i pracowników szkół wyższych (15) oraz wsparcia dla partnerstwa publiczno – prawnego (6) czy uznawania kompetencji nabywanych w kształceniu pozaformalnym (11).

Które z proponowanych działań państwa zdaniem powinny być przedmiotem wsparcia programu „edukacja”? Prosimy o zaznaczenie maksymalnie 5 propozycji z poniższej listy działań wymienionych w „blue book”:	Liczba odpowiedzi
Wspólne projekty realizowane z partnerami krajowymi, regionalnymi, jak również Państwami-Darczyńcami	318
Rozwijanie umiejętności potrzebnych na rynku pracy	269
Wprowadzanie innowacji edukacyjnych – wykorzystanie nowych technologii w kształceniu, przygotowanie i wdrażanie nowych narzędzi i metod dydaktycznych	246
Wymiana wiedzy i dobrych praktyk pomiędzy interesariuszami a sieciami profesjonalistów	187
Praca nad programami kształcenia oraz rozwój wspólnych programów nauczania/programów studiów	111
Wspieranie przedsiębiorczości ludzi młodych poprzez edukację i szkolenia	101
Działania o charakterze informacyjno-promocyjnym podnoszące rangę i znaczenie edukacji i zdobywania wykształcenia	76
Wymiana dobrych i innowacyjnych praktyk w zakresie zachęcania ludzi młodych do podejmowania nauki, pracy oraz przedsiębiorczości	56
Projekty wspierające współdziałanie pomiędzy badaniami, edukacją i rynkiem pracy	36
Rozwój i wzmocnienie jakości kształcenia dualnego, kształcenia poprzez odbywanie praktyk, staży oraz wprowadzanie systemowych rozwiązań w tym zakresie	32
Doskonalenie zawodowe, podnoszenie kompetencji nauczycieli i szkoleniowców poprzez wyjazdy na zagraniczne szkolenia, wymiany i staże towarzyszące	18
Edukacja włączająca: wychodzenie naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych, osób pochodzących ze środowisk defaworyzowanych, z przerwami w kształceniu oraz z utrudnionym dostępem do edukacji	16
Mobilność studentów i pracowników szkół wyższych	15
Uznawanie kompetencji nabywanych w kształceniu pozaformalnym oraz nieformalnym uczeniu się	11
Wsparcie dla partnerstwa publiczno-prywatnego	6

PYTANIE 3

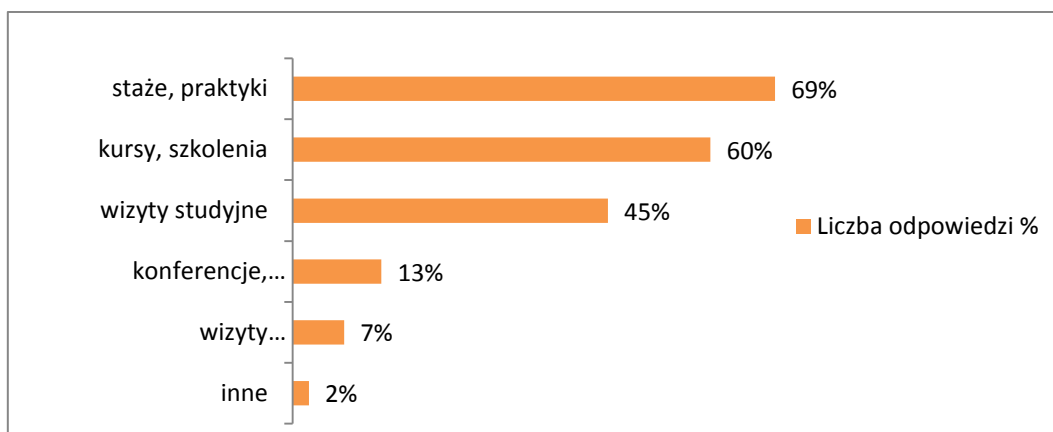
Na pytanie nr 3 *Jakie kompetencje należałoby przede wszystkim rozwijać poprzez realizację projektów w programie „Edukacja”?* Prosimy o wskazanie maksymalnie 2 uczestnicy badania najczęściej wskazywali konieczność podniesienia wśród beneficjentów kompetencji językowych, międzykulturowych oraz społeczno – obywatelskich. Globalnie najrzadziej wskazywano na kompetencje cyfrowe i przedsiębiorczość. Niemniej jednak warto zaznaczyć, że najliczniej reprezentowana grupa sektora zawodowego (szkoły i placówki zawodowe/branżowe) i wyższego (szkoły wyższe) jako trzecią kompetencję, którą uczestnicy projektów unijnych powinni rozwijać wskazywała kompetencje cyfrowe. Ankietowani prezentowali również zapotrzebowanie na rozwój kompetencji sportowych, kreatywnego i krytycznego myślenia oraz kompetencji egalitarystycznych (m.in. rozwój wrażliwości w kierunku grup defaworyzowanych oraz posiadających niższe kapitały społeczne, ekonomiczne i kulturowe).

Wykres 3 *Kompetencje, które zdaniem uczestników konsultacji należy rozwijać poprzez realizację projektów w programie EDUKACJA*

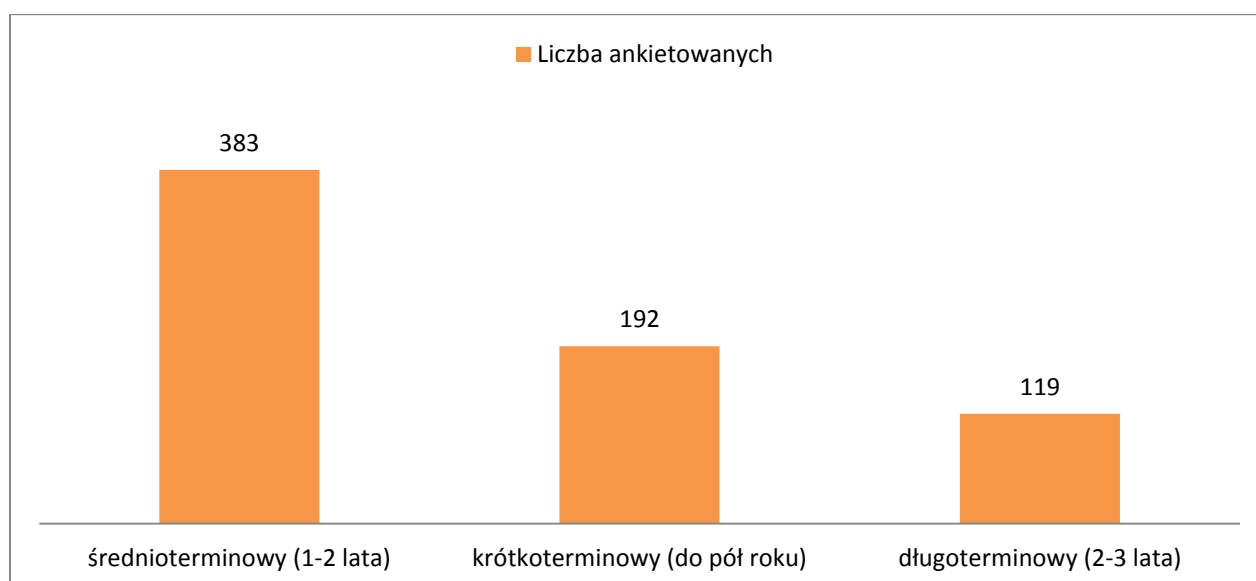
PYTANIE 4

Na pytanie nr 4 *Jakie formy mobilności zagranicznej, które są zwykle oferowane w ramach projektów edukacyjnych, są Państwa zdaniem najbardziej efektywne?* Prosimy o wskazanie maksymalnie 2 badani najczęściej wskazywali opcję staży i praktyk zawodowych (479 odpowiedzi), kursów i szkoleń (415 odpowiedzi) oraz wizyt studyjnych (313). Ankietowani jako najbardziej efektywną formę mobilności zagranicznej wskazywali również (odpowiedź *inne*): wizyty badawcze, badania terenowe, międzynarodowe wymiany młodzieżowe, szkolne, studenckie oraz wyjazdy trenerów, nauczycieli wspólnie z uczniami na spotkania z grupami o podobnych charakterze (na wzór mobilności w programie Grundtvig czy Leonardo da Vinci).

PYTANIE 5

W ramach pytania nr 5 ponad połowa ankietowanych (55%) odpowiedziała, że najbardziej odpowiedni czas trwania projektu to okres 1 – 2 lata. 17% preferuje realizację przedsięwzięć długoterminowych (2 – 3 lata) natomiast 28% krótkoterminowych (do pół roku).

Wykres 4 Preferowana długość czasu trwania projektu

PYTANIE 6

Ze względu na bardzo duże zainteresowanie udziałem w badaniu, a co za tym idzie dużą ilością zgłoszonych uwag, ich złożonością i różnorodnością, konieczne okazało się usystematyzowanie zgłoszonych komentarzy z podziałem na uwagi do Programu EDUKACJA oraz opinie/sugestie/pomysły. 44% ankietowanych przedstawiło dodatkowe sugestie/proponycje dotyczące przyszłego kształtu programu „Edukacja” w ramach Mechanizmu Finansowego EEA 2014-2021 (307 komentarzy).

Najczęściej powtarzające się uwagi oraz opinie do Programu dotyczyły następujących zagadnień:

Edukacja zawodowa

1. wykorzystanie norweskich doświadczeń dialogu społecznego (współpraca pracodawców, związków zawodowych i administracji edukacyjnej) przy określaniu zapotrzebowania na zawody (w tym tworzenie klas patronackich, nowych pracowni i wprowadzania innowacji pedagogicznych);
2. szkolenia dla nauczycieli zawodu z wykorzystania nowych technologii IT oraz kursy językowe w tym języka obcego zawodowego;
3. praktyki i staże zagraniczne dla uczniów i nauczycieli szkół zawodowych;
4. współpraca szkół z krajów partnerskich objętych Programem;
5. wymiana doświadczeń dla kadry zarządzającej szkół zawodowych, nauczycieli zawodu i przedstawicieli organów prowadzących z instytucjami z Państw Darczyńców;
6. uwzględnienie w nowym programie działań w zakresie podnoszenia poziomu kapitału społecznego i działań obywatelskich ukierunkowanych na miejsce i rolę rodziców w systemie edukacji tj. na wyposażanie rodziców w wiedzę (zarówno prawną jak i tzw. kompetencje miękkie) umożliwiającą im efektywną współpracę ze wszystkimi uczestnikami życia szkolnego.
7. dodatkowe środki na doposażenie szkół w odpowiedni sprzęt oraz bieżące doskonalenie nauczycieli zawodu u pracodawców, a także fachową literaturę techniczną (np. w języku angielskim), laboratoria językowe, pracownie zawodowe i przedmiotowe.
8. wyjazdy na konferencje, wizyty studyjne, seminaria (1 – 2 dniowe; weekendowe).
9. wizyty przygotowawcze w instytucjach partnerskich w celu przygotowania wstępnych projektów;
10. kursy i szkolenia, wymiana doświadczeń, projekty uwzględniające tematykę ochrony środowiska;
11. wydzielenie oddzielnej puli środków, które mogłyby pozyskać szkoły przywieszne, które są całkowicie niezauważalne w innych programach.
12. kursy specjalistyczne dla młodzieży połączone ze stażem zawodowym; szkolenia typu „blended”;
13. możliwość kształcenia w obszarze kompetencji XXI wieku – nowe technologie, przemysł kreatywny, kształtowanie umiejętności krytycznego myślenia, kreatywności.
14. przyjazdy ekspertów do Polski w celu przeprowadzenia szkoleń, warsztatów zawodowych;
15. wspomaganie edukacji dorosłych w ramach Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych (KKZ), przekwalifikowanie zawodowe osób dorosłych;
16. dofinansowanie organizacji obozów naukowych młodzieży z krajów partnerskich, wspólna realizacja staży zawodowych przez uczniów z krajów partnerskich. Pozwoli to kształtować kompetencje obywatelskie, społeczne i zacierać różnice kulturowe wśród uczniów.

Edukacja wyższa

17. rozwój „trzeciej misji uczelni” – CSR np. warsztaty, eventy lokalne o profilu kulturowym;
18. wspólne programy studiów II stopnia i doktoranckich;
19. krótkie pobyty badawcze (ok. 30 dni) na wykonanie konkretnych badań na podstawie szczegółowego planu;
20. wyjazdy krótkoterminowe dla studentów w ramach komponentu mobilnościowego (np. 3 – 4 tygodnie); wymiany studenckie;

21. współpraca dwustronna w kierunku wzmocnienia szansy na zmianę jakościową w szkolnictwie wyższym w Polsce;
22. projekty badawcze dotyczące edukacji włączającej;
23. dłuższe staże (> 5 dni) dla pracowników uczelni wyższych;
24. możliwość utworzenia sieci współpracy pomiędzy uniwersytetami a jednostkami naukowymi;
25. możliwość realizacji projektów w oparciu o dwie ścieżki: naukową (badawczą) i dydaktyczną.
26. wyjazdy, innowacje dydaktyczne w sferze autonomizacji i włączania studentów w projekty badawcze, gotowość do nauczania obcokrajowców;
27. wymiana kadry naukowo – dydaktycznej oraz administracyjnej w celu wymiany dobrych praktyk;

Inne promowanie zatrudnienia osób 60+, edukacja w zakresie przygotowania seniora i pracodawcy (aspekty psychologiczne i techniczne np. dostosowanie miejsca pracy do potrzeb i możliwości seniorów);

28. uwzględnienie programów wolontariatu dla ludzi dorosłych (czy seniorów). Mogliby oni dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem również na poziomie międzynarodowym; utrzymanie aktywności osób dorosłych/seniorów;
29. uwzględnienie potrzeb osób dorosłych niepełnosprawnych, w tym opiekunów, trenerów, edukatorów;
30. wymiany edukacyjne uczniów szkół ogólnokształcących.

Kwestie formalne/organizacyjne

32. zmniejszenie dokumentacji projektowej; dokumenty w formie cyfrowej;
33. rozstrzygnięcie kwestii opodatkowania i ozusowania stypendiów wypłacanych uczestnikom projektu;
34. szkolenia informacyjne poza Warszawą; większa ilość szkoleń przed realizacją projektu; większa promocja programu;
35. jasne i klarowne kryteria formalne; uproszczenie procedury aplikacyjnej i rozliczenia projektu; wprowadzenie stawek jednostkowych, wprowadzenie kalkulatora budżetowego; odejście od wymogu posiadania kilkunastu, długotrwałych partnerów na etapie składania wniosku; procedura odwoławcza i możliwość ponownej oceny wniosku przez innego eksperta; uregulowanie kwestii dostępu do programu (ograniczona liczba zatwierdzonych projektów przez jedną instytucję w czasie całej fazy trwania programu);
36. dopuszczenie do aplikacji stowarzyszeń; brak możliwości udziału w programie instytucjom komercyjnym: spółkom z o.o., korporacjom, biznes, duże organizacja;
37. wprowadzenie priorytetów krajowych i przyznawanie dodatkowych punktów dla projektów angażujących osoby o mniejszych szansach, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; dodatkowe punkty dla NGO, organizacji z małych miejscowości lub miejscowości wyludniających się; niedoświadczonych organizacji;

38. 3 – 4 terminy składania wniosków;
39. zastosowanie podobnych mechanizmów finansowych jak w programie Erasmus+;
40. dostosowanie wsparcia finansowego do realiów w Państwach – Darczyńców;
41. wsparcie NA w poszukiwaniu partnerów zagranicznych do projektów; utworzenie bazy instytucji; interaktywna baza szkół chętnych do współpracy od strony Państwa Darczyńców;
42. promocja polskich uczelni w krajach Darczyńców przez tamtejsze NA w celu zwiększenia liczby przyjazdów i osiągnięcia równowagi pomiędzy wyjazdami i przyjazdami (szczególnie studentów).

B. Spotkanie konsultacyjne z zainteresowanymi stronami (SCM)

Spotkanie zostało zorganizowane 27 lutego 2018 r. w Warszawie. Instytucje zaproszone na *stakeholder consultation* zostały wspólnie określone przez PO, DPPs i BMF. Przedstawiciele PO, DPPs, BMF oraz Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju (Krajowy Punkt Kontaktowy Programu Edukacja, KPK) brali udział w spotkaniu jedynie jako obserwatorzy i / lub facylitatorzy.

Potwierdzony udział w SCM:

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej
2. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)
3. Centrum Rozwoju Edukacji (ORE)
4. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)
5. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
6. Rada Dyrektorów Szkół Zawodowych
7. Centralna Komisja Egzaminacyjna
8. Polski Związek Rzemiosła
9. Krajowa Izba Gospodarcza
10. IROs Forum (International Relations Offices Forum)
11. Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej
12. Stowarzyszenie ESN Polska
13. Instytut Badań Edukacyjnych (IBE)
14. Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP)
15. Konferencja Rektorów Wyższych Szkół Zawodowych w Polsce (KRzASP)
16. Dolnośląskie Kuratorium Oświaty
17. Kujawsko-Pomorskie Kuratorium Oświaty
18. Śląskie Kuratorium Oświaty
19. Research Council of Norway
20. Innovation Norway
21. Stowarzyszenia na Rzecz Internacjonalizacji Polskich Uczelni - APUI
22. Federacja Inicjatyw Oświatowych
23. The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience (IAESTE) Polska
24. Association of Norwegian Students Abroad (ANSA) Poland

Ostatecznie w SCM wzięło udział 17 potwierdzonych przedstawicieli - reprezentowali 14 różnych instytucji / organizacji. Opinie i wkład tych, którzy wzięli udział, są cenne, interesujące i zgodne z głównymi założeniami wsparcia planowanego ze środków EOG na lata 2014-2021.

Wszyscy uczestnicy zostali podzieleni przez organizatora na 3 grupy robocze w celu zapewnienia możliwie zróżnicowanej reprezentacji pod względem typów instytucji / sektorów przy każdym stoliku roboczym. Każdy stół wyznaczył przewodniczącego, który przedstawiał wnioski z dyskusji na sesjach plenarnych.

Celem spotkania było uzyskanie wkładu uczestników w postaci odpowiedzi / komentarzy do następujących tematów:

- Jakie są główne problemy / potrzeby, na które powinien odpowiedzieć Program Edukacja?
- Jakie są główne wyzwania / bariery przeszkadzające w rozwiązaniu problemów czy zaspokojeniu potrzeb?
- Jak jest rozwiązanie problemów i w jaki sposób można te problemy rozwiązać / odpowiedzieć na potrzeby poprzez ofertę Program Edukacja?

Chociaż każdy stół omawiał te same tematy, wnioski każdej z grup dyskusyjnych koncentrowały się na różnych aspektach.

Grupa A skupiła się na dyskusji na temat konieczności zastosowania holistycznego (całościowego) podejścia do polityki edukacyjnej w danej gminie / mieście / regionie oraz traktowania edukacji jako ważnego czynnika rozwoju lokalnego / regionalnego.

Grupa B skupiła się na dyskusji na temat różnych potrzeb i ról w procesie nauczania / uczenia się uczniów, nauczycieli i środowiska szkolnego, w szczególności w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego.

Grupa C skupiła się na dyskusji na temat kompetencji cyfrowych - ewidentnych potrzebach ich ulepszania nie tylko jako takich, ale także ich szerszego i interaktywnego wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się.

Wszystkie wnioski sformułowane podczas SCM są przedstawione w dokumencie pt. *Raport SCM*.